

Zajímavě

Podmět a přísudek (holý a rozvitý), základ věty, souvětí.

Ve kterých skupenstvích se voda vyskytuje? Čím jsou skupenství vody člověku prospěšná a kdy pro něj mohou být nebezpečná?

Hádej

Je základem života. Je v nás i všude kolem nás, skrytá v tisíci podobách. Je v zemi, v rostlinách i ve vzduchu. Občas na nebi zatáhne černou oponu, a když pak vysvitne slunce, promění se v barevný oblouk.

Umí pohladit i postrašit, život dát, ale i vzít. Pomalu, ale stále mění vzhled našeho světa od jeho vzniku, ale sama má již miliony let stejnou podobu. Je schopna být neviditelnou, a přitom má nesmírnou sílu. Když se rozzlobí, je lépe jí nestát v cestě.

Člověk se jí snaží již po staletí ovládnout, ale ne vždy se mu to daří. Jen teplota je to jediné, co na ni platí a co ji dokáže změnit k nepoznání.

Kdo je tím mocným pánem, ale i sluhou našeho světa?

1 Řekni vlastními slovy, o čem je úvodní text.

- Jak dokáže teplota proměnit vodu?
- Jak se jmenuje přístroj, který měří teplotu? Vyber si některý typ a popiš ho.

2 Vyhledej infinitivy a slovesa vyčasuj v oznamovacím a podmiňovacím způsobu.

- Vyber si tři slovesa a urči u nich vše, co dokážeš.

3 Vyhledej v úvodním textu podstatná jména rodu mužského neživotného. Urči jejich pád, číslo, životnost a vzor.

4 Doplň **i, í, y, ý**.

mezi kapkam__ deště, ochladit kostkam__ ledu, v lahv__ ch s minerálkam__,
kapky ros__, ničivé kroup__, změny skupenstv__, plavb__ po moři, okap__
plné rampouchů, zásob__ spodních vod, závlahy pol__, vyprahlé les__,
nečekané záplav__, krab__ a korál__ v oceánech, ekologické katastrof__,
tanker rop__, výstavb__ kanalizace, množství__ srážek

5 Následující základní skladební dvojice rozvíjej v zajímavé věty.

klouček usíná, rodiče chválí, autobus nejede, Tomáš si vzpomněl, Martina odpoví,
košťata stála, řidiči se shodnou, vítr ohrozil, my bychom vysvětlili, konvice píská

Základní skladební dvojice se skládá z podmětu a přísudku. Určitým tvarem slovesným je obvykle vyjádřen **přísudek**. Člen, na který se ptáme otázkou 1. pádu **Kdo? Co?** a přísudkem, se nazývá **podmět**. Bývá vyjádřen nejčastěji podstatným jménem nebo zájmenem.

Na přísudek se zeptáme pomocí podmětu otázkou **Co dělal, dělá, bude dělat** podmět?

Např. ve větě „Nákladní vlak se pomalu rozjel.“ se zeptáme: Kdo? Co? se rozjel? Vlak. (podmět) Co dělal vlak? Rozjel se. (přísudek)

Základní skladební dvojice je vlak se rozjel.

Podmět nemusí být ve větě vyjádřen, např. *Přišel pozdě*. Více se dozvíte v 5. ročníku.

6 Ze cvičení 6 vypiš podměty. Přidej k nim jiné přísudky a tvoř nové věty.

7 Doplň **i, í, y, ý**. Podtrhni ve větách podměty a přísudky

M__rka nos__ obv__kle s__lné brýle. Slabozraká dívka si bere do bazénu kontaktní čočky. Dříve se tyto čočky v__ráběly ze skla, ale dráždily oči. Moderní kontaktní čočky v__nalezl český chem__k Otto Wichterle. V__robil je z plastu, který pojme velké množství__ vody. Oči ho proto lépe snášejí. Příbuzní pořídili kontaktní čočky svému malému synov__.

(podle Y. Morrison)

- Vyber si jednu větu jednoduchou a vyznač v ní všechny skladební dvojice.
- Zapiš vzorce alespoň dvou souvětí.

Proč se asi někteří lidé stydí nosit brýle? Co byste jim jako odborníci poradili? Které druhy brýlí znáte? K čemu a proč se používají?

